

Bölgesel Kalkınma Kapsamında Yeni Sanayi Odakları ve Önemi: Gaziantep İli Örneği

Bengü Kayapalı Aslan¹

Özet

Dünya’da yaşanan gelişmeler ve küreselleşmenin etkileri sanayileri de etkilemektedir. Değişen ve gelişen dünyada yaşanan baş döndürücü dönüşüm gelişen ve gelişmekte olan ülkelerde yeni arayışları ve perspektifleri beraberinde getirmiştir. Sanayi devrimiyle ortaya çıkan ve küreselleşmenin etkileriyle derinlik kazanan bölgesel eşitsizlik sorunu da Dünya ekonomilerinde önemli bir sorun olarak yerini almıştır. Bölgesel kalkınma noktasında geliştirilen çözümler, modeller ve teoriler, sosyal bilimler içerisinde ekonominin dışında siyaset bilimi ve sosyoloji gibi disiplinlerde de incelenmektedir. İktisat bilimi perspektifinden bölgesel eşitsizliğin çözümünde rol üstlenebilecek bir argüman olarak yeni sanayi odakları bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. Bir süreç olarak irdelenen bölgesel kalkınma kavramının içerisinde yer alan yeni iş olanaklarının oluşması, yaşanabilirlik düzeyinin artması ve sanayinin teşviklerle desteklenmesi gibi birçok dinamik bu sürecin önemli yapıtaşlarını meydana getirmektedir. Buradan hareketle bölgesel eşitsizliğin azaltılması, küçük ve orta ölçekli girişimlerin desteklenmesi, uzmanlaşmanın artırılması ve sürdürülebilirliğin sağlanması gibi birçok dinamiği barındıran yeni sanayi odağı, dikkate alınması gereken önemli bir konuyu oluşturmaktadır.

Bu çalışma öncelikle bölgesel kalkınma kavramını irdelemektedir. Daha sonra bölgesel kalkınma sürecinde önemli bir kavram olarak literatürde yerini alan yeni sanayi odağı kavramını ve önemini Gaziantep ili örneğinde ele almaktadır. Yeni sanayi odağı kavramı çalışmada tanımı, özellikleri, kriterleriyle birlikte incelenirken, yeni sanayi odağı örneği olarak Gaziantep iline ait veriler, çalışmanın istatistiksel boyutunu güçlendirmiştir. Çalışmada ulaşılan sonuç, bölgeler arasındaki eşitsizliklerin azaltılmasına ve illerin gerek ulusal gerekse uluslararası düzeyde rekabet edebilirliğin sağlanması için yeni sanayi odaklarının desteklenmesi ve geliştirilmesi yönündedir.

1 Gaziantep Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, İktisat Politikası Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi, bkayapali@gantep.edu.tr

GİRİŞ

Bölgesel kalkınma kavramı bölgelerin gelişiminin yanında yapısal nitelikte değişimlerinde odağa alındığı bir kavramdır. Bölgesel kalkınma, ekonomik kalkınma sürecinin önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Bölgesel kalkınma bir süreç olarak değerlendirildiğinde yeni iş olanaklarının oluşması, yaşam standartlarının gelişmesi, ekonomik hedeflerin belirlenmesi, endüstrinin desteklenmesi gibi pek çok konuyu içine alan bir alan ekonomisini ifade etmektedir (Stimson, Stough ve Roberst, 2006).

Sanayi devrimiyle ortaya çıkan ve küreselleşmenin etkileriyle çıktıkları derinleşen bölgesel dengesizlik sorunu tüm Dünya’da olduğu gibi Türkiye’de kalkınma ve dengesizlik ikilemini yaşamaktadır. Bölgesel kalkınma noktasındaki bu eşitsizliğin çözümünde tüm Dünya’da ortak olarak kabul edilebilecek çözüm ve süreçler yer aldığı gibi ülkelerin kendilerine özgü dinamiklerine bağlı olarak belirlemiş olduğu kendine ait stratejiler vardır. Bu noktada bölgesel eşitsizlik sorununa çözüm üretebilmek için birtakım teoriler ve modeller geliştirilmiştir. Kümülatif anlamda “bölgesel kalkınma teorileri” olarak literatürde yer alan bu teoriler, bölgesel kalkınmanın nedenlerinden kalkınma politikalarına hatta bölgesel kalkınma kavramının tamamlayıcı unsuru olarak kabul edilen sürdürülebilirliğine kadar geniş bir skalada konuyu ele almaktadır (Sinemillioğlu, 2009: 246). Bu sebeple bölgesel kalkınma kavramı ekonomi, sosyoloji, siyaset bilimi başta olmak üzere birçok disiplinin araştırma konusu olan multidisipliner bir karakteristiğe sahiptir.

BÖLGESEL KALKINMA KAVRAMI VE KAPSAMI

Bölgesel kalkınma kavramının daha iyi anlaşılabilmesi için öncelikle kavramın bileşenleri olan bölge ve kalkınma kavramlarının açıklanmasında fayda görülmektedir. Öncelikle ilk bileşen olan bölge; kelime kökeni itibariyle Latince’de “regio”, alan-çevre-saha anlamlarında kullanılmıştır. Bununla birlikte geçmişten günümüze değin benzer özellikte olan alanları farklı özellikte olan alanlardan ayırt etmek için kullanılmıştır (Apan, 2008: 39-40). Bölge kavramı ile bir ülkede doğal kaynaklar, nüfus yapısı, ekonomik kaynaklar ve sosyal profil gibi türdeş özelliklerin bir arada bulunduğu yapısal alanlar ifade edilmektedir. (Keleş, 1998: 29). Başka bir ifade ile bölge, bir ülke içinde kendine özgü fonksiyonları olan geniş alanları ifade etmektedir (Richardson, 1979: 70). Bölge kavramı kapsamı itibari ile ele alınış şekline ve ilgili dönemlere ilişkin oluşan sorunlara göre farklılık gösterebilmektedir. Bölge kavramının boyutu bölgenin amaçlarına paralellik göstermektedir. Bu bağlamda bölge kavramı coğrafi, demografik ve sosyal ölçütler açısından

benzer özelliklere sahip mekânsal alanlar olarak tanımlanabilmektedir (Sert, 2012: 121). Bölge, iktisadi açıdan coğrafi bir kavram olmanın ötesinde genel olarak ulusal kalkınma politikalarının oluşturulmasında dikkate alınan ekonomik bir olguyu ifade etmektedir (Bayramoğlu, 2005: 37). Bölge kavramının bilimsel olarak ele alınması 18yy. itibari ile başlamıştır. İlk olarak harita ve coğrafya bilimciler tarafından geliştirilen bölge tanımı özellikle sınırların ve coğrafi özelliklerin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. İkinci Dünya Savaşı sonrasında yaşanan sosyo-ekonomik gelişmeler neticesinde bölge kavramına yeni bir tanım yapılması ihtiyacı doğurmuştur. Bununla birlikte 1970’li yıllarda yaşanan ekonomik gelişmelerle birlikte bölge kavramı bilinen anlamlarının yanında yerel nitelikleri de içinde barındıran bir anlam kazanmıştır (Taştekin, 2018:70). Bu bağlamda bölge, kendine özgü bir büyüme mekanizmasına ve yapısına sahip ve de o ülke ekonomisinin gelişmesinde önemli rolü olan bir olguyu ifade etmektedir (Dinler, 2014: 391).

Kalkınma kavramı, mevcut veya önceki durumdan hareket ederek değişimi öngörmektedir. Diğer bir ifadeyle dinamik bir kavram olarak kalkınma, üretimin ve milli gelirin artmasıyla birlikte ekonomik ve sosyokültürel yapı başta olmak üzere birçok bileşenin değişmesi anlamını taşımaktadır (Oakley ve Garforth, 1985, Savaş, 1979; Tolunay ve Akyol, 2006: 118). Kavram kelime kökeni itibariyle İngilizce’de “development” kelimesiyle ifade edilirken dilimizdeki karşılığı kalkınmanın yanında gelişme olarak çevrilmiştir (Turhan, 2020: 150). Dolayısıyla kalkınma kavramı aynı zamanda ekonomik gelişmeyle de benzerlik taşımaktadır.

Bölgesel kalkınma kavramı, bölgelerin gelişiminin yanında yapısal nitelikte değişimlerin de odağa alındığı bir kavramı ifade etmektedir. Bölgesel kalkınma öncelikle ekonomik kalkınma sürecinin önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Bölgesel kalkınma bir süreç olarak değerlendirildiğinde ise yeni iş olanaklarının oluşması, yaşam standartlarının gelişmesi, ekonomik hedeflerin belirlenmesi, endüstrinin desteklenmesi gibi pek çok konuyu içine alan bir alan ekonomisini ifade ettiği bilinmektedir (Stimson, 2006: 4). Bölgesel kalkınma aynı zamanda bir ülke içerisindeki bölgelerin ekonomik ve sosyal kaynaklarının iyileştirilerek etkin şekilde dağılmasına, sosyal entegrasyonun sağlanmasına ve refahın artmasına imkân sağlamaktadır (Tekin, 2011: 1-3). Bölgesel kalkınma kavramının geçmişi “kuruluş yeri kuramı” temsilcilerinin yaşadığı Almanya’ya dayanmaktadır. Bilimsel olarak ise kalkınma kavramının ön plana çıktığı 1950’li yıllarda “bölgesel bilimin” kurucusu W. Isard öncülüğünde ABD’de ortaya çıkmıştır (Tüylüoğlu ve Karakaş, 2006: 196- 197).1950’li yıllar itibari ile önem kazanan kalkınma kavramı bölgeler arasındaki gelişmişlik sorununun çözüme kavuşmasında

etkin rol üstlenmektedir (Durgun, 2006: 45). Kalkınma, bu haliyle bir ülkenin iktisadi ve sosyal olarak geçirmiş olduğu tüm değişimlerin ifadesidir (Thirlwall, 2003: 19). Buradan hareketle bölgesel kalkınma kavramı, bir ülkenin sahip olmuş olduğu kaynakların etkin ve etkili kullanılması suretiyle verimliliğin artırılmasını ifade etmektedir (Scrimgeour, 2005: 1). Bölgeler arasında mevcut olan dengesizliklerin ortadan kaldırılmasında bölgesel kalkınma faaliyetlerinin rolü önemlidir. Bu faaliyetler ile ülke genelinde ekonomik gelişime ve refah sağlanmakta, bölgeler arasında dengeli bir politika uygulanması gerçekleştirilmektedir (Paşelioğlu, 2007: 54).

Avrupa Birliği ülkelerinde Roma Anlaşmasının, Türkiye’de planlı dönem itibariyle Devlet Planlama Teşkilatı (DPT)’nin misyonu olan bölgeler arasındaki farkları/dengesizlikleri azaltma hedefi bölgesel kalkınma politikalarıyla belirlenen stratejilerle gerçekleştirilmektedir. Bu hedeflerin gerçekleştirilmesinde etkin rol üstlenen bölgesel kalkınma politikalarının amaçları;

- **Bölgeler Arasında Adil Gelir Dağılımı Sağlamak**
- **Bölgesel Kalkınmada İstikrarın Sağlanması**
- **Bölgeler Arası Dengeleme ve Eşitleme**

olduğu bilinmektedir. Bu amaçların gerçekleştirilmesinde kullanılan araçlar ise,

- **Bölgesel Planlamanın Oluşturulması**
- **Kamu Yatırımları**
- **Mali ve Vergisel Teşvik Önlemleri**
- **Bölgesel Kalkınma Uygulamalarında Birimlerin Uyumlu Çalışması**

başta olmak üzere bölgesel kalkınma politikasının araçları olarak nitelendirilmektedir.

Bölgesel Kalkınma ile Sanayileşme Hareketliliği Arasındaki İlişki

Bölgesel kalkınma, sanayileşmiş bölgeler ve sanayileşmede geri kalmış bölgeler arasında ortaya çıkan eşitsizliği azaltmada önemli rol oynamaktadır. Sanayileşme adımları, görece az gelişmiş bölgeleri sanayileşmiş veya gelişmiş bölgeler ile aynı seviyeye getirerek refahın artması, kalkınmanın sağlanması, ekonomik sürdürülebilirliğin sağlanması ve gelir dağılımının eşit olarak gerçekleştirilmesini amaçlamaktadır (Arslan, 2005: 291; Kaya, 2009: 24; Kayapalı, 2019: 16). Dolayısıyla sanayileşme hareketliliği ile bölgesel

kalkınma arasında önemli bir bağıntı bulunmaktadır. Bunun yanında bölgesel kalkınma sürecinde incelenmesi gereken diğer önemli bir unsur, bölgesel kalkınma teorileridir. Bölgesel kalkınma teorileri, bölgelerin iktisadi anlamda büyümeleriyle ilgili olabilecek her türlü ekonomik aktiviteleri, katma değer yaratacak unsurları, bölgelerin gelişiminde rol oynayacak kurum ve kuruluşları belirterek bölgelerin kendilerine uygun kalkınma stratejileri geliştirmesini amaç edinerek oluşturulmuştur. Bu bağlamda iktisat literatüründe sıklıkla karşılaşılan bölgesel kalkınma teorileri bölgelerin gelişiminde rol oynamaktadır. Ancak çalışmanın konusundan uzaklaşmamak için bölgesel kalkınma teorilerine ayrıca yer verilmeyecektir.

YENİ SANAYİ ODAĞI TEORİSİNİN ORTAYA ÇIKIŞI VE ÖZELLİKLERİ

Yeni sanayi odağı kavramının temelleri Alfred Marshall'ın 1922 yılında endüstri bölgesinin doğuşu ve gelişimi tartıştığı "Ekonominin İlkeleri" adlı eserde atılmıştır (Akpınar, vd., 2011: 22). Bölgesel gelişmişlik farklarının ortaya çıkışındaki belirleyici unsurlardan birisi sanayileşme sürecindeki değişimlerin majör gelişmesi olan sanayi devrimleridir. Bu nedenle yeni sanayi odağına teorisine geçmeden önce tarihsel süreçte sanayileşmedeki değişimler irdelenecektir. Bunlar;

- Kömür ve demir madenin bulunduğu ve ilk canlanmanın yaşandığı yörelerdeki adımların atıldığı *Birinci Sanayi Devrimi*,
- Yeni buluşların gerçekleştiği ve dışsal ekonomilerin ortaya çıktığı *İkinci Sanayi Devrimi*,
- Büyük sanayi işletmeleriyle onlara çeşitli yarı-işlenmiş ürün sağlayan işletmelerin kurulduğu merkezlerin kalabalıklaşmaya başladığı *Kitle Üretim Devrimi*,
- Bilgi toplumu etkisiyle şekillenen bilişim teknolojilerinin kullanıldığı ve post-fordist üretimin ortaya çıktığı küresel bir süreç olarak yaşanan *Bilgi Devrimi*,

sanayileşme sürecinin kısa bir özetini sunmaktadır. Küreselleşme ve e-ticaretin de bu sürecin dinamikleri arasında yer aldığı ekonomik canlanmanın temellerini oluşturan bu bileşenlerin yer aldığı alanlar literatürde "yeni sanayi odakları"- "yerel sanayi odakları" veya "yeni kalkınma kutupları" olarak kavramsallaşmaya başlamıştır (Dinler, 2014: 450). Türkiye sanayiinde 1970'li yıllardan itibaren yapısal olarak meydana gelen değişikliklerin bir çıktısı olarak yeni sanayi odakları, Gaziantep ilinin de içinde olduğu bir dizi şehir grubunu kapsamaktadır (Mutluer,

2003: 16). Yeni sanayi odaklarının ortaya çıkışında geleneksel olarak kabul edilebilecek sanayilerin yoğun olduğu merkezlerde görülen gerileme belirtileri yaşanmasının yanı sıra küçük veya orta ölçekli kentlerde yaşanan gelişmeler ve ekonomik canlılığın ortaya çıkışı etki etmektedir. Bunun yanında 20.yy sonlarında yaşanan post-fordist üretime geçiş, neoliberal iktisat politikasının yükselişi ve küreselleşme ile yeni ekonomi modeli, yeni sanayi odağının ortaya çıkışında etkili olan diğer önemli faktörlerdir (Dinler, 2014: 451). Yeni sanayileşme odağı kavramı üzerinde mutabakat sağlanmış olmadığı için ve bölgelerin yer aldığı ülkelerin hepsinin kendilerine özgü özellikleri olduğu için kavramı nitelikleriyle ve bir merkezin hangi kriterlere sahip olursa yeni sanayi olarak kabul edilebileceğine dair kriterler üzerinden değerlendirilmelidir. Buradan hareketle yeni sanayi odağı kavramının özellikleri ve kriterleri irdelenecektir. Yeni sanayi odağının;

- odak haline gelen merkezin gelişmeyi sağlayıcı etkiye sahip olması,
- merkezde faaliyet gösterenlerin sermayelerinin yörenin kendi girişimci ve sermayesine ait olması,
- sanayileşmeye başlayan merkezin milli gelir, nüfus, sanayi göstergeleri gibi kalemlerde gelişiminin diğer bölgelerden yüksek olması,
- yeni merkezde gerçekleştirilen faaliyetlerin belirli uzmanlık alanlarında yoğunlaşması ve küçük-orta işletmelerce yürütülmesi,

başta olmak üzere bir yerin/bölgenin yeni sanayi odağı niteliğine sahip olması için gerekli kriterler olarak ifade edilmektedir (Dinler, 2014: 453-454). Yeni sanayi odaklarının özelliklerine bakıldığında ise;

- büyük çoğunluğu orta ve küçük ölçekli işletmelerin coğrafi olarak belirli bir alanda kümelenmediği,
- firmalar arası yakın işbiliği,
- teknolojiye dayalı rekabet,
- insan kaynağı yönetiminde karşılıklı güvene dayalı oluşan kültürel kimlik,
- “kendin-yarım-et” örgütlenmeleri,
- teknolojiyi kullanma ve üretme kapasitesinin geliştirilmesi için yerel ve bölge yönetimlerinin etkin rol üstlenmesi,

gibi nitelikler yer almaktadır (Dinler, 2014: 454). Yeni sanayi odaklarına ilişkin ortak niteliklerin önemli bir boyutunu bu süreçte atılan adımların başarılı olmasında paya sahip olan dinamikler oluşturmaktadır. Yeni sanayi odaklarının başarılı olmasında pay sahibi olan gelişmeler; *“girişimcilik*

ortaklık olgusu”, *“bölgesel kalkınma ajansları*”, *“bölgesel teşvikler*” ve *“teknoloji geliştirme bölgeleri-teknoparklar*” olmak üzere bölgesel kalkınmada ve bölgesel eşitsizliklerin azaltılmasında bu mekanizmaların etkin rol üstlendiği bilinmektedir (Dinler, 2014: 454-458).

YENİ SANAYİ ODAĞINDA GAZİANTEP

Aşağıda yer alan tabloda yeni sanayi odaklarından birisi olarak Gaziantep yıllar itibarıyla ilinin ithalat ve ihracat bilgilerine yer verilmiştir. Gaziantep’in ithalat ve ihracat verilerinin Türkiye’nin ihracat ve ithalat verileriyle birlikte verilmesinin nedeni bir sanayi odağı olarak ülke ekonomisi içerisindeki etkisinin araştırması üzerinedir.

Tablo.1 Gaziantep İline Ait İhracat ve İthalat Verileri (2013-2022)²

Yıllar	Ülke/İl	İhracat	İthalat
2013	TR	161.480.915	-260.822.803
	Gaziantep	6.707.624	5.072.731
2014	TR	166.504.862	251.142.429
	Gaziantep	6.950.431	5.381.079
2015	TR	150.982.114	213.619.211
	Gaziantep	6.719.406	4.478.431
2016	TR	149.246.999	202.189.242
	Gaziantep	6.860.579	4.507.358
2017	TR	164.494.619	238.715.128
	Gaziantep	6.990.184	5.068.823
2018	TR	177.168.756	231.152.483
	Gaziantep	7.208.951	4.874.476
2019	TR	180.832.722	210.345.203
	Gaziantep	7.811.872	5.065.632
2020	TR	169.637.755	219.516.807
	Gaziantep	8.164.823	5.276.938
2021	TR	225.264.314	271.422.758
	Gaziantep	10.334.881	7.397.345
2022	TR	17.587.183	27.848.232
	Gaziantep	11.197.255	8.497.811

Kaynak: (Türkiye İstatistik Kurumu, Dış Ticaret İstatistikleri, 2023).

Gaziantep iline ilişkin yukarıda yer verilen ithalat ve ihracat verileri, bir sanayi odağı olarak Gaziantep ilinin artan ticaret hacmine, yükselişte olan ekonomik çıktılara ve rekabet gücünün artarak devam ettiği noktalarında çıkarımında bulunmayı sağlamaktadır. Yıllar itibariyle dış ticaret istatistiklerinin artarak devam etmesi aynı zamanda Gaziantep sanayisi içerisinde yeni sanayi odaklarının oluşmasıyla da ayrıca ilişkilidir.

Yeni sanayi odağında bir il olarak Gaziantep'in ithalat ve ihracat kapasitesinin/hacminin Türkiye ekonomisindeki payına yıllar itibariyle baktığımızda;

Tablo.2 Gaziantep İlinin İthalat ve İhracatının Ülke Ekonomisindeki Oranı

YILLAR	BÖLGE	İhracat	%	İthalat	%
2013	TR	161.480.915	4,15	-260.822.803	1,50
	Gaziantep	6.707.624		5.072.731	
2014	TR	166.504.862	4.17	251.142.429	1,69
	Gaziantep	6.950.431		5.381.079	
2015	TR	150.982.114	4,45	213.619.211	1,74
	Gaziantep	6.719.406		4.478.431	
2016	TR	149.246.999	4.59	202.189.242	1,60
	Gaziantep	6.860.579		4.507.358	
2017	TR	164.494.619	4,24	238.715.128	1,63
	Gaziantep	6.990.184		5.068.823	
2018	TR	177.168.756	4,06	231.152.483	1,73
	Gaziantep	7.208.951		4.874.476	
2019	TR	180.832.722	4,31	210.345.203	1,89
	Gaziantep	7.811.872		5.065.632	
2020	TR	169.637.755	4,81	219.516.807	1,71
	Gaziantep	8.164.823		5.276.938	
2021	TR	225.264.314	4,58	271.422.758	1,61
	Gaziantep	10.334.881		7.397.345	
2022	TR	17.587.183	4,32	27.848.232	1,62
	Gaziantep	759.944		747.390	

Kaynak: Kaynak: (Türkiye İstatistik Kurumu, Dış Ticaret İstatistikleri, 2023).

Gaziantep ilinin ülke ekonomisinde önemli göstergeler olarak yer alan ithalat ve ihracat hacminin artışında sahip olduğu payın artarak devam ettiği görülmektedir. Büyüyen, gelişen ve hızlı sanayileşen bir yapıya sahip olan

Gaziantep'in ülke ekonomisi içerisindeki payının artarak devam etmesinde katma değeri yüksek ürünlerin, teknolojinin ve uzmanlaşmaya bağlı işbirliklerinin merkezleri olan yeni sanayi odağının yadsınamaz bir etkisinin olduğu söylenebilmektedir. Bu sebeple Gaziantep, ülke ekonomisinde önemli bir yere sahiptir. Ayrıca ilin konumu itibarıyla sahip olduğu jeopolitik önem, iş gücü içerisindeki sığınmacı sayı/oranı, uluslararası gelişmelerin yön verdiği dinamikler vb. birçok dinamik, ekonomik faaliyetlerle birlikte değerlendirildiğinde Gaziantep ilinin gerek yeni sanayi odaklarına sahip olmasını gerekse de endüstri bölgelerine yönelik altyapısının sürdürülebilir bir noktada olması gerekliliğini açıklamaktadır.

SONUÇ

Dünya ekonomisinde yaşanan gelişmeler, üretim şekillerindeki değişimler, küreselleşmenin belirgin etkisi ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak veri başta olmak üzere hammadde-ürün kavramlarının yeniden şekillenmesi gibi birçok gelişme sanayide ve üretimde paradigma değişimleri meydana getirmektedir. Ekonomi ve sanayileşmede Dünya'da yaşanan bu gelişmeler Türkiye'de de benzer değişimlerin yaşanmasına neden olmaktadır. Bu değişimler neticesinde ortaya çıkan yeni bir kavram olarak yeni sanayi odağı uzmanlaşmanın, yerelleşmenin, yüksek katma değer üretiminin ve teknoloji üretiminin desteklenmesinin gerçekleştiği mekanlar olarak ortaya çıkmıştır.

Yeni sanayi odağı kriterlerine ve niteliklerine sahip bir merkez olarak Gaziantep, bölgesel kalkınma bağlamında yer alan eşitsizliklerin giderilmesinde önemli rol üstlenmektedir. Gaziantep ilinden hareketle yeni sanayi odaklarının ortaya çıkışı sanayileşmenin merkezleşmesinin önüne geçerek ekonomik gelişmelerin homojen şekilde dağılmasına altyapı oluşturmaktadır. Bu durum bölgesel eşitsizliklerin azalmasında sanayileşmenin etkisi ortaya çıkmaktadır. Buna bağlı olarak Türkiye'de Gaziantep başta olmak üzere yeni sanayi odağı olarak kabul edilen iller, bölgesel eşitsizliklerin giderilmesinde etkili olacaktır. Dolayısıyla yeni sanayi odaklarının ve bu illerdeki sanayi bölgelerinin yaygınlaştırılması bu süreçte önem taşımaktadır.

Çalışmada sunulan öneri; yeni sanayi odağı örneği olarak irdelenen Gaziantep ilinin müstakil ve ülke içerisindeki konumuna ilişkin veriler, yeni sanayi odağı sürecinin illerin gelişimine, bölgeler arasındaki eşitsizliklerin azaltılmasına ve uluslararası ölçekte rekabet edebilirliğin sağlanmasına katkı sağlayacağı için desteklenmesi ve geliştirilmesi yönündedir.

KAYNAKÇA

- Akpınar, R. vd. (2011). Teoride ve Uygulamada Bölgesel Kalkınma Politikaları, Bursa: Ekin Yayınevi.
- Apan A. (2008), “Bölge Kavramı ve Bölgesel Kalkınma Ajansları”, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi Cilt 13 Sayı 4, 39-58.
- Bayramoğlu, S. (2005). “Türkiye’de Bölgesel Politikaların Gelişimi, (Der. Menaf Turan, Bölge Kalkınma Ajansları Nedir, Ne Değildir?), Ankara: Yayed Yayınları, Paragraf Yayınevi, ss.43-74.
- Dinler, Z. (2014). Bölgesel İktisat, Bursa, Ekin Yayınevi.
- Kayapalı, B. (2019). Erzurum İlinin Sosyo-Ekonomik Yapısı: Sorunlar-Beklentiler-Çözümler Üzerine Bir Saha Araştırması, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Mutluer, M. (2003). Türkiye’de Yeni Gelisen Sanayi Odakları: Denizli-Gaziantep-Çorum. Ege Coğrafya Dergisi, 12 (1),13-27.
- Oakley, P. ve Garforth, C., 1985. Guide to extension training, FAO Training Series, No: 11, FAO, Rome, Italy.
- Richardson H.W. (1979) Regional and Urban Economics, Second Edition, Pitman, Toronto, Canada, s.18. Sürgit, K. (1972). Türkiye’de İdari Reform. Ankara: TODAİE Yayınları, sf 70.
- Savaş, F.V., (1979). Kalkınma Ekonomisi, Nihad Sayar Yardım Vakfı Yayınları, No:315/547, İstanbul, Türkiye.
- Scrimgeour, F. Vd. (2002), “Regional Economic Development: What Does THE Literature Say?”, Department of Economics Waikato University, <http://nzae.org.nz/files/%2321-SCRIMGEOUR.PDF>, 16.07.2005.16.07.2005.
- Sert, O. (2012). Bölge, Türkiye’de Bölge Kavramı ve Kalkınma Ajanslarının Yapısı. Sosyal Bilimler Dergisi, 2(4), 119-146.
- Stimson, R., Stough, R., & Roberts, B. (2006). Regional Economic Development: Analysis and Planning Strategy (2th Edition). Springer: Newyork.
- Taştekin, A. (2018). Türkiye’de Bölgesel Kalkınma Stratejileri ve Bölge İdareleri. Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi, 1 (1), 69-83. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/pub/mana/issue/36781/407467>
- Tekin, A. (2011). Küreselleşen Dünyada Bölgesel Kalkınma Dinamikleri, Kamu Politikaları ve Bölgesel Kalkınma Ajansları. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (29).
- Tolunay, A. ve Akyol, A. (2006). Kalkınma ve Kırsal Kalkınma: Temel Kavramlar ve Tanımlar, Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi Seri: A, Sayı: 2, Yıl: 2006, ISSN: 1302-7085, Sayfa: 116-127
- Turhan, Y. (2020). Kalkınma Kavramının Tarihsel Süreci ve Etimolojik Analizi. Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi, (29), 149-164

Türkiye İstatistik Kurumu (2023). Dış Ticaret İstatistikleri, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Foreign-Trade-Statistics-September-2022-45544#:~:text=%C4%B0hracat%202022%20y%C4%B1l%C4%B1%20Ocak%20Eyl%C3%BC1,674%20milyon%20dolar%20olarak%20ger%C3%A7ekle%C5%9Fti.>, Erişim Tarihi: 10.10.2023.

Tüylüoğlu, Ş., & Karakaş, D. N. (2006). Bölgesel Kalkınma ve Ekonomik Durgunlaşma Süreci: Zonguldak Örneği. *Amme İdaresi Dergisi*, 39(4), 195-224.

Yılmaz, Z. ve İncekaş, E. (2018). “Türkiye’de İnovasyon ve Bölgesel Kalkınma”. *Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 2(1) ss.161

İNTERNET KAYNAKLARI

<https://www.sbb.gov.tr>

<https://www.tuik.gov.tr>

